

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinque

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

2. V. etiam signum crucis præcedet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

confictum, sicut pleraque alia, quæ in eod. c. scribit. Aliiter verò sequuntur huc modum multi ex Scholasticis, ut supra vidimus. Tertius modus est, venturum hunc ignem post mortem omnium hominum ante generalem resurrectionem: in tanta verò magnitudine, ut mundum vniuersum repleat, ut illum purgare possit. Sed hi duo modi nobis non sunt probati. Quartus est, ut statim post resurrectionem hominum mittatur hic ignis, non tamen in tanta quantitate, sed in ea, quæ sufficiat ad inuoluendos homines damnatos, & occupandum totum locum, in quo ipsi fuerint: & hic modus nobis probatur propter ea, quæ diximus. Vnde consequenter dicendum est, hanc ignem in ea quantitate, loco & actione permanfurum quamdiu durauerit iudicium: eo vero finito multiplicandum esse, & augendum, ut vniuersum mundum possit amburere. De quo infra dicturi sumus.

Ignis Christum iudicem præcessurus, cuius natura sit, & originis

Tertio colligitur ex dictis resolutio vltima dubitationis in principio huius sectionis posita, scilicet cuius naturæ, & originis futurus sit huiusmodi ignis. Erit enim eiusdem naturæ cum igne inferni. Nam ad eundem effectum mittetur, & assumetur ut instrumentum diuinæ iustitiæ. Vnde sicut ignis inferni corporeus est, eiusdemque rationis cum elementari, iuxta receptam fidei sententiam, quæ alio loco demonstranda est: ita non est dubium, quin hic ignis elementaris futurus sit. Quin potius aliqui existimant, ignem illum ab ipso inferno esse diuina virtute reuocandum. Sed multo verisimilius est (quod Lactan. supra dicit) è superiori regione dimittendū. Id enim magis significant Scripturæ, & ad representandam diuinam iustitiam, & terrorem, ac iram aduenientis iudicis multo magis est consentaneum. Et quamuis verum sit (quod August. ait 20. de Ciuit. ca. 16.) neminem posse scire, vnde generandus sit hic ignis: facile tamen intelligi potest, esse diuinam virtute procreandū, vbi conuenientius fuerit, vel applicando actiua passiuus, vel solo Christi imperio, vt iterum laus dicemus dis. sequenti, agentes de igne conflagrationis.

Lactan.

August.

SECTIO II.

Utrum signum Crucis præcessurum sit iudicem tantquam proprium eius vexillum.

Matth. 24. Signum crucis in die iudicij apparetur. Chrysof. Hieron. Hilari. Beda. Leo Papa. August.

Quæstio hæc orta est ex verbis illis Christi Domini Matthæi 24. Tunc parebit signum Filij hominis in celo, & tunc plangent omnes tribus terra, & videbunt Filij hominis venientem in nubibus caeli. Hoc enim signum nullum aliud esse futurum, quam crucem Christi, omnes Patres summa contentione docent exponentes hæc loca, Chrysofomus & Græci, Hieronymus, Hilarius, Beda, omnesque Latini. Idem Chrysof. optime homil. de cruce, & latrone, cuius sententiam refert, & probat Leo magnus epistola 97. ad Leonem Augustum. Idem Autor imperfecti in Matth. homilia 49. Hilarius etiam lib. 3. de Trinitat. & Augustinus late, atque eleganter serm. 103. de tempore. Ac denique Ecclesia canit. Hoc signum erit in celo cum Dominus ad iudicandum venerit, & ex verbis Christi id factis colligitur. Quia nullum aliud potest per antonomasiam dici signum Christi, vt enim ait Cyril. Ierofolym. cap. 15. Signum verum & proprium Christi est crux. Apparebit autem tunc hoc signum (vt August. ait) Vt agnoscant consilium iniquitatis suæ, qui Dominum maestri crucifixi erunt. Quia verò (vt Paul. ait) omnes qui mortaliter peccant, terunt quod in se est) Christum crucifigunt, ideo apparebit etiam hoc signum ad arguendos, & confundendos omnes peccatores, & ideo post illud signum subiungit Christus, Tunc plangent omnes tribus terra, Videntes (ait August.) accusatorem suum, id est, ipsam crucem, & in ipso arguente cognoscent peccatum suum. Sero, & frustra fatentur implam

Heb. 6.

A *caecitatem.* Apparebit denique hoc signum ad consolationem, & gaudium iustorum. Videntes enim signum, quo sunt redempti, summa consolatione, & gaudio asficientur. Quia (vt Cyprianus dixit sermo. de natiuit.) *Non timetur mortis periculum, vbi tanta reuerentia conspiciuntur signum.* Hac ergo veritate supposita, tria nobis explicanda sunt. Primum, quæ, & qualis futura sit illa crux. Secundum, quando sit apparitura. Tertium, quomodo deferenda sit ante iudicem, & an cum illa, alia etiam passionis insignia ferenda sint.

Circa primum aliqui existimant, crucem illam, quæ Christus pendit, fore in die iudicij reformandam (collectis, atque inter sese compactis particulis omnibus, quæ per vniuersum mundum dispersæ sunt) in caelisque leuandam, & coram Christo ad iudicium veniente deferendam. Ita sentit VValdens. *tom. 3. de sacramentalib. tit. 20. c. 168. & existimat esse sententiam Chrysof. dist. hom. de cruce, & latrone, vbi sic ait, Crucem solam non reliquit in terra, sed secum eam leuabit ad caelum, & ideo cum ipsa veniet, cum ipsa secandam gloriosam suam presentiam faciet.* Afferi etiam potest pro hac sententia S. Ephre. lib. de vera poenit. c. 4. vbi agens de iudicio sic inquit. *Videbimus pratiofam, ac viuificam crucem in celo lucentem, omnesque fines orbis terræ ultra Solis claritatem illustrari, Vbi vero viderint omnes regnum istud, ac tremendum sceptrum in celo reuelari, iam tunc agnoscent singuli continue ipsum quoque Regem reuelandum, qui in illo clauis affixus est, iudicauit etiam hoc Sybilla lib. 6. in fine, his carminibus.*

VValdens. Chrysof.

Ephrem.

Sybilla.

O lignum felix, in quo Deus ipse pendit, Nec te terra capis, sed caeli recta videbis Cum renouata Dei facies ignita micabis.

C

Hæc sententia impugnatur à quibusdam Scholasticis hoc argumento: quoniam post diem iudicij omnia mixta, præter hominem resoluenda sunt in elementa. Sed hæc ratio parum momenti est, tum quia eo tempore quo crux apparebit, nondum erit facta omnium mistorum resolutio: tum etiam quia, etiam si alia mixta essent resoluta, facile posset Deus illud pretiosum lignum conseruare. Imo non desunt qui existiment perpetuo esse in caelis conseruandum, veluti immutatum ad statum incorruptibilitatis corporum gloriosorum, eo quod speciali modo fuerit nostræ redemptionis instrumentum, & altare, in quo Christus seipsum in sacrificium obtulit. Hæc igitur opinio nullo argumento efficaci continci potest falsitatis, sed solum incertitudinis. Quia nequit sufficienti autoritate fundari, nam Scriptura, & Ecclesia solum dicit, signum crucis futurum in celo: quamuis autem ipsa Crux, in qua Christus pendit, possit dici signum Crucis, quia habet Crucis figuram, tamen ex vi illorum verborum solum potest colligi figuram Crucis in aere apparituram, ex aere lucido, vel igne formatam. Præterea Sancti docent illam crucem futuram esse consuetam vniuerso orbis: & Augustinus ait tantam futuram esse illius crucis claritatem, vt in conspectu eius neque Luna neque Sol possit apparere. At vero sola Crux lignea Christi nimis est exigua, vt possit & ab omnibus videri, & tam ingentem splendorem emittere, omnesque fines terræ ultra Solis claritatem illustrare, vt S. Ephrem supra dixit, & ideo Hippolyt. Martyr. dicta orat. de consum. mundi, Orietur (inquit) ab Oriente ad Occidentem vsque signum Crucis superans splendorem Solis, denuntians aduentum & apparitionem iudicij. Quapropter alij existimant probabilius, non ipsum lignum Crucis, sed solum signum ex aere formatum esse appariturum: Quam sententiam tenet expresse Anselm. in Elucid. Antonin. 4. p. tit. 24. c. 11. §. 5. Eamque attribuit D. Thomæ, qui hoc insinuat in 4. dist. 42. q. articul. 2. ad 2. & opusc. 2. capit. 142. Et eandem amplectuntur Abulensis, Iansenius, & alij expolitores,

Quæ, qualis erit in die iudicij apparitura sit crux.

Anselm. Abulens. Antonin. D. Thomæ.

fitores, Matthæi 24. Quocirca hæc sententia videtur antiquis Patribus conformior, & faciliior, ne sine sufficiente fundamento miracula multiplicemus.

Circa secundum quidam existimant crucem apparituram multis diebus ante aduentum iudicis, scilicet paulo post mortem Antichristi, quando Sol obscurabitur, & Lunam non dabit lumen suum. Et probari potest, quia Matth. 24. hæc omnia simul, statim post tribulationem dierum illorum Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum; & stelle cadent de celo; & virtutes caelorum commouebuntur; & tunc parebit signum filij hominis in celo. Et postea subiungitur, Et mittet Angelos cum tuba, & voce magna, &c. ergo illa omnia simul accident ante conuocationem ad iudicium. Vnde Cle-

men. Papa libro 7. constituit. capite 3. hunc ordinem ponit. Iesus interficiet impium spiritu oris sui, tunc apparebit signum filij hominis, deinde sonus tubæ excitabitur per archangelum, interea mortui ad vitam redibunt, & tunc veniet Dominus. Et congruentia adhiberi potest, quia, ut ait Hippol. de consum. mundi. Antichristus prohibebit fideles ut signo crucis, & iubebit uti charactere suo: ideoque post mortem eius statim apparebit Crux: tum in signum victoriæ Christi aduersus Antichristum: tum etiam ut homines respiciant, & abiecto Antichristi charactere vexillum crucis sequantur. Nihilominus alij probabilius credunt crucem non apparituram vsque ad ipsum iudicij diem, quando index incipiet apparere. Ita Ansel. in Elucid. vbi Christi aduentum ad iudicium, sic describit. Sicut Imperator ingressurus ciuitatem, corona eius & alia insignia præferuntur, per quæ aduentus eius cognoscitur: ita Christus in ea forma qua ascendit, cum ordinibus omnibus Angelorum ad iudicium veniens, angeli crucem eius ferentes præbunt. Atque idem sentiunt omnes, qui hanc crucis apparitionem ita describunt, ut dicant esse deferendam ante conspectum Christi descendentis. Sic autem de illa scribunt Ephrem, Cyril. Ierosolymitanus, Chryso-

Hippol.

Ephrem.
Cyril.
Iulian.

stomus, & Augustinus locis citatis. Et Iulian. Pomer. libr. 3. Prognostic. ca. 5. vbi eodem fere exemplo vtitur quo Anselmus, dicens angelos præcessuros Christum, signum illud triumphale, crucis vexillum sublimibus humeris præferentes. Præterea quod crux permanens sit in aere visibilis, quam dicit iudicium durauerit, docent omnes supra dicti Patres, qui de hoc mysterio scribunt. Et est per se verisimile. Quia eo maxime tempore necessarius erit aspectus ipsius ad ostensionem diuinæ iustitiæ, & gratiæ, & ad confusionem hostium Christi, & omnium hominum peccatorum: ergo verisimilius est signum crucis appariturum in ipso die iudicij: Atque hæc posterior pars mihi magis probatur: & saltem existimo non esse negandum. Cum crucis signum in ipso Christi aduentu visibiliter appariturum sit, eius quoque visibilem præsentiam duraturam, donec iudicium finiatur: hoc enim aperte docent omnes sancti, & est magis consentaneum rationi, & fini huius apparitionis. An vero etiam sit appariturum signum crucis ante resurrectionem post Antichristi mortem incertum est, nam ex ordine enarrationis Euangelicæ, ut supra dixi, nihil certi haberi potest. Quod si ex illa aliquid colligi potest, solum est: statim post signum Crucis videndum esse Christum venientem in nubibus caeli, & maiestate.

Ex ijs facile definiri potest, quod tertio loco est propositum, scilicet quo modo futura sit hæc apparitio crucis. Tribus enim modis intelligi potest, primo, ut appareat in aere, ibique immobilis perseueret in loco aliquo, vbi ab omnibus ad iudicium congregatis conspici possit. Secundo, ut feratur ab Angelo tanquam vexillum quod præcedit iudicem. Tertio, ut prius appareat in aere: postea vero ab Angelo aliquo assumatur: & deferatur ante iudicem: omnes enim hi modi possibiles sunt, & non est reuelatum quo re ipsa futurum sit: Secundus tamen

Fr. Suarez. Tom. 2.

videtur frequentius explicatus à S. Patribus, qui solum coniectura, & probabili consideratione ducuntur.

Inquiri ergo potest, an simul cum cruce ostendenda sint, & deferenda alia passionis insignia. Nam D. Thom. dicto opusc. cap. 244. dicit, Veniente Domino ad iudicium, signum crucis, & alia passionis insignia demonstrabuntur. Vnde refert Viguer. ca. 21. §. 2. vers. 6. quorundam sententiam asserentium omnia signa passionis esse deferenda ab angelis præeuntibus Christum. Sed hæc quæ neque in Scriptura, neque in Patribus fundata sunt, non sunt a nobis affirmanda: Si quis autem dicto modo considerare ea voluerit: si ne errore vel temeritate id facere poterit: nam licet reuelatum non sit, non est tamen contrarium reuelatis, neque aliquid minus decens, aut rationi contrarium continet.

Dubium.
D. Thom.
Viguer.

Responsio:

SECTIO III.

Qua gloria, & maiestate descensurus sit Christus ad iudicium.

Primum in superioribus futurum esse secundum Christi aduentum in gloria, & maiestate: hoc ergo loco explicandum est, qualis futurus sit huius aduentus splendor, & ornatus, & in primis supponendum est non esse sermonem de gloria intrinseca ipsius Christi descendentis: certum est enim hanc gloriam non futuram maiorem vel minorem eo die in animo, vel corpore Christi quam nunc sit. Qualis enim ascendit, & qualis ad dexteram Patris sedet, eo die descendet, iuxta illud Act. 1. Hic Iesus, qui assumptus est a vobis in celum; sic veniet; quem admodum vidistis eum eire in celum. Et ratio est manifesta, quia sicut beatitudo animi essentialis immutabilis est, ita etiam claritas, & alia dotes gloriæ, quæ corpori comunicantur, immutabiles sunt. Veniet igitur Christus cum eadem gloria animi & corporis quam in celo habet: de qua nihil hoc loco addendum superest, sed solum de exteriori gloriæ apparatu, & externis signis maiestatis, quæ in aduentu suo exhibebit, quæ variis modis in scriptura sacra proponuntur, Matth. 24. Videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa, & maiestate, & cap. 25. 26. 27. Cum venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis sue, & cap. 26. Videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus caeli. Ex quibus plures circumstantiæ colligi possunt, quibus maiestas & gloria huius aduentus declaratur.

Prima est, quod veniet in nubibus caeli cum virtute multa, quæ verba proprie intelligi possunt, nam ad ostendendam claritatem Christi diuina virtute congregabuntur ex aere crassiores, vel ex vaporibus: aut aliis exhalationibus terræ nubes ita dispositæ, ut ex fulgore & claritate corporis Christi, admirabilis quidam aspectus in eis fiat, qui sanctos mirum in modum delectabit: reprobos vero perterrebit. Quocirca non est quod immoremur in explicanda causa efficiendi, vel finali harum nubium. Quam rem late tractat Sorus distinctione 47. q. 2. art. 1. vbi probat has nubes non esse congregandas per causas naturales, cum iam tunc motus caelorum non sit futurus. Sed hæc ratio rem incertam assumit, nam fortasse motus caelorum non cessabunt, donec sit finitum iudicium. Nihilominus tamen verisimilium est has nubes non esse per solas causas naturales formandas: quia nec finis earum pertinet ad ordinem naturæ, nec facile fingi poterunt naturales causæ, quæ illas possint efficere in tali quantitate, dispositione, & figura, qualis ad representandam Christi gloriam necessaria sit. Fient ergo imperio Christi, & fortasse angelorum ministerio: sicut in baptismo, transfiguratione, & ascensione nubes diuinitus formatae sunt. Ratio autem ob quam Christus veniet in nubibus, non est ut eis fulciatur, tanquam vehiculo aliquo (non enim illo indiget, ut supra diximus de ascensione

Christus in nubibus caeli cum virtute multa ad iudicandum venturus.